

פרפראות פאר

נלקט מכתבי המחבר ר' ישראל אברהם ב"ר יהודה אריה לייב יוד ז"ל
לזכותו ולעילוי נשמתו

כבודות האדם במוצאי שבת בשביל נשמה שאבדה אות ט'

א, קח לך עגל להודיע שמכפר לו
הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל
ביאור ע"ד המהרש"א

קושיה א'

כתיב (ויקרא ט' ב') "ויאמר אל אהרן קח לך עגל
בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימם והקרב
לפני ה'",

כתב רש"י קח לך עגל - להודיע שמכפר לו
הקדוש ברוך הוא ע"י עגל זה על מעשה העגל
שעשה, **והקושיה כי רבה ומפורסמת**, הלא
איתא (ראש השנה כ"ו ע"ב) **זאין קטיגור נעשה
סניגור**,

קושיה ב'

איתא בגמרא (שקלים דף ג' ובמ"ר ובתנחומא פ'ר'
כי תשא ס"י ט') **כתיב** (שמות ל' י"ג) "זה יתנו כל
העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל
הקדש", **מטבע של אש** מתחת כסא הכבוד
הראה הקדוש ברוך הוא למשה, **והקשו בו**,
למה היה צריך להראות למשה רבינו **מטבע
של אש**, וכי לא יכל הקב"ה להראות לו
מטבע רגיל,
גם יש להבין למה הראה לו הקב"ה המטבע
מתחת כסא הכבוד,

קושיה ג'

איתא בגמרא (עבודה זרה ד' ב'), א"ר יהושע בן
לוי, לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן
פתחון פה לבעלי תשובה, שנאמר (דברים ה'
כ"ו) "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי
כל הימים",

כתב רש"י (עבודה זרה ד' ב'), ד"ה לא עשו
ישראל את העגל, **כלומר**, גבורים ושליטים
ביצרם היו ולא ה"י ראוי להתגבר יצרם
עליהן, **אלא גזירת מלך היתה לשלוט בם**,
כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה שאם יאמר
החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו
צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו
בתשובה.

מפתח נושאים שמיני תשפ"ה

א, קח לך עגל להודיע שמכפר לו הקדוש
ברוך הוא על מעשה העגל ביאור ע"ד
המהרש"א
ב, למה שינה הכתוב הקריאה שקרא משה
לאהרן מכל התורה כולה
ג, משה רבינו בא ללמד הדרך להשכנת שלום
ד, הדרך להשיב מעוון ע"י הבושה למד
אהרון ממ"ש לו משה לכך נבחרת
ה, הדרוש בזה הדבר מכוון ליום שנבראו
שמים וארץ ולביום השמיני ימול
ו, אשר לא צוה אותם כלומר שלא רצו לקבל
מרות
ז, במעשה ידיכם בדרך צחות והלצה
ח, למה שינה הכתוב מרבים ליחיד יש לבאר
בדרך הכוזרי
ט, כבודות האדם במוצאי שבת בשביל
נשמה שאבדה, והמאחרים לצאת ערבים
ערובו
י, בכח האדם לראות כל דבר עפ"י רצונו
והכנתו,
יא, הכשרת האברכים על הקו"עליק
התהפכות של דוד המלך
יב, ביום השמיני מכוון להיום ה' נראה
אליכם לגילוי שהיה בקריע"ס
יג, בירור בדבר שתיקתו של אהרון
יד, דברים שהשווה הכתוב בין שמיני
למילואים לשמיני למילה
טו, הכתוב נער הייתי וגם זקנתי מכוון לרבי
אלעזר בן עזריה
טז, יש לומר כי מדבריו של משה למד
אהרון הדרך להשכנת שלום
יז, הדרך להשיב מעוון ע"י הבושה למד
אהרון ממ"ש לו משה לכך נבחרת
יח, רמז לאוהב את הבריות במאמז"ל זה
הדבר אותו יצה"ר וכו'
יט, עת לחשות זה אהרון שקיבל שכר על
ששתק עת לדבר זה מרדכי שקיבל שכר על
שלא שתק
כ, ביאור במשנה הוו כעבדים המשמשין את
הרב שלא על מנת לקבל פרס

יש להקשות, איך אפשר ללמוד ממעשה העגל שגם אם חטא מרצונו בבחירתו יתקבל בתשובה, **שמא** רק משום שהיה **גזירת מלך** שישלוט בהם יצרם, לפיכך היה צריך לקבלם בתשובה, אבל החוטא מחמת יצרו איך נדע שיתקבל בתשובה,

איתא בגמרא (ירושלמי שקלים פרק ב הלכה ג') **כתיב** [שמות ל יג] "זה יתנו כל העובר על הפקודים" ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל וחרנה אמר לפי שחטאו בשש שעות ביום יתנו מחצית השקל,

מבואר, שמחצית השקל בא לכפר על מעשה העגל,

ויש ליישב הקושיות הנ"ל ע"ד המהרש"א

איתא בגמרא (סנהדרין ל"ד ע"א), תנא, וכפטיש יפוצץ סלע, מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות - אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים.

כתב המהרש"א (סנהדרין דף לד עמוד א ד"ה מה פטיש זה מתחלק) לאחר בירור בדברי התוספות ועוד,

יש לפרש זה, דלפום הנהו דרשות **סלע** הוא מלשון חכמים **סלע שהוא מטבע** שהיא ג"כ ממתכת וברזל **ודימה** בפרק קמא דקידושין את האדם בצורתו אם טוב ואם רע לצורת סלע, כי כמו שהסלע הישנה ממלך ראשון שנפסלה לא נפסל רק צורתה הישנה, והאש מתיך אותה והפטיש מפוצץ אותה לתת לה צורה חדשה וטובה היוצאת,

כן צורת האדם שהיה לו צורה נפסלת רעה ממלך הראשון הזקן שהוא יצר הרע, הנה על ידי אש התורה שהיא כתובה לפניו באש כו' מתיך ומבטל ממנו צורה הראשונה, ועל דרך זה דימה אותו ג"כ לפטיש שהוא מפוצץ הסלע ונותן לו צורה חדשה, כן ד"ת נותנין לאדם הנפסל בצורתו צורה טובה ורוח חדש שהוא היצר טוב, ועל זה מביא שם כל האי קרא, (ירמיה כ"ג כ"ט) **"הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע"**, וגו' שדימה התורה לאש ולפטיש להחזיר לאדם צורה ורוח חדשה כמו האש והפטיש לסלע, **עכ"ל המהרש"א**

דברי המהרש"א הם ע"ד הא דאיתא בגמרא (בבא מציעא מ"ה ע"ב), מטבע דעתיה אצורתא, וצורתא עבידא דבטלא. **פירש רש"י** שאין המטבע חשוב אלא על ידי צורה שבו, וצורתא עבידא דבטלה, שהמלך פוסלה וגוזר לצור צורה אחרת, ע"כ

על פי דברי המהרש"א, יש לבאר, כי רצה הקב"ה לזכות את ישראל בשעה שבאו לעשות העגל, גזר הקב"ה כי עשייתו תהיה ע"י השלכתו לאש, ללמדם שגם לאחר החטא ניתן לפסול ע"י האש את הצורה הראשונה של מלך זקן וליצור צורה חדשה, וזוהי דרך תשובה שהקדים הקב"ה רפואה למכה, והגזירת מלך היתה שעשייתו תהיה ע"י השלכה לאש, וממילא לא יקשה, ממה שהיה מחויב למחול להם, כי יש לומר שגם אם עשו מרצונם, דרך תשובה הורה בידם,

גם לא יקשה למה הראה לו מטבע של אש ללמד שעשיית צורה חדשה ניתן ע"י ביטול צורה הישנה ע"י האש ועשיית צורה חדשה, כביאור המהרש"א,

גם יש לבאר, למה מתחת כסא הכבוד ע"ד הא דאיתא בגמרא (סנהדרין ק"ב ע"ב) **כתיב** (דברי הימים ב פרק לג פסוק יג) "ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבהו ירושלם למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלקים" ואמרו ז"ל, שחתר לו חתירה מתחת לכסא הכבוד

מבואר, שגם על עשייתו צלם ועבד ע"ז, מצא לו הקב"ה דרך תשובה מתחת לכסא הכבוד,

גם יש לומר, שאין כאן קטיגור נעשה סניגור, משום שקטיגור הוא העגל, אך ביטולו ע"י האש ועשיית צורה אחרת הוא הסניגור,

ב, למה שינה הכתוב הקריאה שקרא משה לאהרון מכל התורה כולה

כתיב (ויקרא ט' א'), "ויהי ביום השמיני, **קרא משה** לאהרון ולבניו ולזקני ישראל, ויאמר אל אהרן, **קח לך עגל בן בקר לחטאת**, ואיל לעלה תמימים, והקרב לפני ה'",

כתיב (ויקרא ט' ו'), "ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו",

יש להקשות, בכל מקום שאמר השי"ת למשה רבינו לאמר לאהרון, פתח בוידבר ה' אל משה לאמר, ואח"כ אמר את הצווי, הדיבור, והאמירה, כגון,

(ויקרא ו' א'), **וידבר ה' אל משה לאמר, צו את אהרן ואת בניו לאמר**, זאת תורת העלה וגו',

(ויקרא ו' י"ז), **וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר**, זאת תורת החטאת וגו',

(ויקרא כ"א א'), **ויאמר ה' אל משה, אמר אל הכהנים בני אהרן וגו'**,

ורק כאן פתח ב"קרא משה לאהרן ולבניו", ואמר לו משה רבינו הדברים שלא בשמו של הקב"ה **וכאלו אמרם בשם עצמו**,

ורק לבסוף אמר לו, זה הדבר אשר צוה ה', תעשו,

וקשה, למה שינה הכתוב במקום הזה, ולא פתח בוידבר ה' אל משה לאמר, אלא פתח ב"קרא משה לאהרון" וגו', ובסוף סיים זה הדבר אשר צוה ה' את משה, מה שלא מצינו בכל התורה כולה,

ג, משה רבינו בא ללמד הדרך להשכנת שלום

איתא במשנה (מסכת אבות פרק א' י"ב) הלל ושמאי קבלו מהם הלל ואומר הוי **מתלמידיו של אהרן** אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ע"כ,

איתא במדרש, (ילקוט שמעוני מלאכי פרק ב' רמז תקפח), **כתיב** (מלאכי ב' ו') "בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוות",

שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הולך אהרן (ללא שנשלח) ויושב לו אצל אחד מהם ואומר לו, ראה בני,

חברך מהו עושה, מטרף לבו מחנק עצמו תולש בשערו ואומר אוי לי איך אשא עיני בחברי, בושתי ממנו שאני הוא שסרחתי עליו, והיה יושב אצלו עד שהיה מוציא כל קנאה שיש בלבו, **שוב הולך אצל חברו** (ללא שנשלח) ועושה לו כך, וכשפגעו זה בזה, גפפו וחבקו זה לזה, עכ"ל המדרש,

מבואר, כי בעלי המריבה נתרצו ע"י שסיפר להם אהרון לתומו מבלי שנשלח לומר כי היריב רוצה לעשות שלום, ובכך עלה לבם ורצו לעשות שלום,

משה רבינו נהג הרון בדרך העולה להשכנת שלום איתא במדרש (ספרא פרשת שמיני, מכילתא דמילואים, אות י"ט), **כתיב** (ויקרא ט' כ"ג) "ויבא משה ואהרן אל אהל מועד", כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה עומד אהרן ומצטער, **אמר יודע אני שכעס עלי המקום**, בשבילי לא ירדה שכינה לישראל,

כתיב (ויקרא ט' א'), **"קרא משה לאהרן וגו' קח לך עגל" כתב רש"י** מתורת כהנים,

להודיעו שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה,

ולפי שרצה משה רבינו לנהוג עם אהרון, בדרך הזאת של השכנת שלום שעשה כן אהרון שהיה משכין שלום בין אדם לחבירו, שהיה הולך אצל האחד מבלי לומר לו שחבירו שלחו,

כך רצה מש"ר לפייס בין הקב"ה לאהרון הכהן, מבלי שהגיד לו שהקב"ה שלחו, וכך בא משה לאהרון, ואמר לו **"כאלו" מעצמו**, **"קח לך עגל"** הקב"ה רוצה למחול לך על עוון העגל, לפיכך רק לבסוף אמר לו, **זה הדבר אשר צוה ה'**, ובתחילה לא אמר לו כי הקב"ה שלחו.

מכאן למד אהרון הכהן הדרך לפייס

אפשר לומר, כי מאותו מעשה למד אהרון את הדרך אשר יילך בה, לפייס בין אדם לחבירו, שלא בא על דעת חבירו.

ה, הדרוש בזה הדבר מכוון ליום שנבראו שמים וארץ ולביום השמיני ימול

איתא בגמרא (מגילה דף י עמוד ב), **כתיב**, "ויהי ביום השמיני", תניא, אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא **כיום שנבראו בו שמים וארץ**, כתיב הכא "ויהי ביום השמיני", וכתיב התם "ויהי ערב ויהי בוקר", ע"כ,

אפשר לומר ברמז, דיום שנבראו בו שמים וארץ, הוא יום ראשון לבריאת העולם, והיה זה יום לפני שנברא המחלוקת שנברא ביום שני, ובדרשה של זה הדבר נאמר, ותהיו כלכם ביראה אחת, ובעצה אחת, **כלומר ללא מחלוקת**, וזו היתה השמחה **כיום הראשון שנבראו שמים וארץ**, לפני שנברא המחלוקת,

ו, אשר לא צוה אותם כלומר שלא רצו לקבל מרות

כתיב (ויקרא י"א), "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש ושימו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם",

אפשר לפרש, "אשר לא צוה אתם", שנדב ואביהו לא רצו שיוור להם ויצוו להם מה לעשות, ולא רצו לקבל דעה אחרת, וזהו אשר לא צווה אותם,

בכל הדברים שנענשו מצינו שלא רצו לקבל מרות

איתא בגמרא, (סנהדרין נ"ב ע"א), וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן,

אמר לו נדב לאביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור, ע"כ,

איתא במדרש, שנדב ואביהוא מתו, שהורו הלכה בפני רבן, שתויי יין נכנסו למקדש, ושלא נשאו נשים,

ז, הדרך להשיב מעוון ע"י הבושה למד אהרון ממ"ש לו משה לכך נבחרת

כתיב (ויקרא ט"ז), "קרב אל המזבח", כתב רש"י (מת"כ) שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת,

איתא בספרא (פרשת שמיני, מכילתא דמילואים, אות י"ט), **כתיב** (ויקרא ט"ז כ"ג) ויבא משה ואהרן אל אהל מועד, כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה עומד אהרן ומצטער, אמר יודע אני שכעס עלי המקום, בשבילי לא ירדה שכינה לישראל, כך עשה לי משה אחי שנכנסתי ונתביישתי ולא ירדה שכינה לישראל, מיד נכנס משה עמו, ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל, לכך נאמר ויבא משה ואהרן אל אוהל מועד, ע"כ,

דרכו של אהרון להשיב מעוון ולקרב לתורה היה ע"י שנתבייש האדם

איתא במדרש, (ילקוט שמעוני, מלאכי פרק ב רמז תקפח), **כתיב** (מלאכי ב' ו') "בשלום ובמישור הלך אתי. ורבים השיב מעוון",

ר' מאיר אומר, מה תלמוד לומר "ורבים השיב מעון", מלמד שהיה אהרן מהלך, אם פגע בו אדם רע או רשע, נתן לו שאלת שלום, למחר בקש אותו האיש לילך ולעבור עבירה, אמר אוי לי איך אשא עיני ואראה את אהרן, בושתי ממנו שנתן לי שלום, נמצא אותו האיש נמנע מלילך לעבור עבירה, ע"כ, מבואר כי השיב מעוון ע"י הבושה,

ביאור במ"ש משה למה אתה בוש לכך נבחרת

אפשר לפרש, מה אמר לו משה לאהרון למה אתה בוש, לכך נבחרת, מזה שאתה בוש, יודע אני כי לאותו הדבר נבחרת, פירוש, שע"י הבושה אתה משיב רבים מעוון,

כדאיתא במדרש, שהיה אהרן מהלך, אם פגע בו אדם רע או רשע נתן לו שאלת שלום, למחר בקש אותו האיש לילך ולעבור עבירה, אמר אוי לי איך אשא עיני ואראה את אהרן, בושתי ממנו שנתן לי שלום, וזהו, למה אתה בוש, לכך נבחרת.

כתיב (ויקרא י' ט'), "יין ושכר אל תשת, אתה ובניך אתך, בבאכם אל אהל מועד ולא תמותו"

יש לשאול, **דבראשיכם ובגדיכם** כתב בלשון **רבים**, ראשיכם אל **תפרעו** ובגדיכם לא **תפרמו**, וביין ושכר כתב בלשון **יחיד**, אל **תשת**, ולא כתב אל **תשתו**,

יש לבאר ע"ד מש"כ בספר הכוזרי לרבי יהודה הלוי (מאמר שלישי אות ט"ז), **דהשכור בעת שכרותו**, גם אם הובאו לפניו כל הדברים שהוא מתאוה להם, **ונמצא בחברת רעיו**, אין אלו הנאותיו, מכיון ולא באו לידו כשהוא במצב של הכרה מלאה, ותחושה שלימה, ע"כ,

וכאן רמז הכתוב דהשותה יין ושכר, הינו **לבד עם עצמו**, ואין אחרים אתו, ולכן כתב ביון ושכר אל **תשת בלשון יחיד**.

ט, כבודות האדם במוצאי שבת בשביל נשמה שאבדה, והמאחרים לצאת ערבים ערובו

כתיב (ויקרא י' י') "ולהבדיל בין הקדש ובין החול, ובין הטמא ובין הטהור"

כתב בעל הטורים, "החול", ב' פעמים במסורה. "בין הקדש ובין החול". ואידך, (משלי כ"ז ג'), כובד אבן ונטל החול,

כיון שנבדל בין קדש לחול במוצאי שבת, איכא כובד אבן ונטל החול, **שאדם כבד במוצאי שבת בשביל נשמה שאבדה**, עכ"ל **בעל הטורים**,

יש לבאר עפ"י הא דאיתא בגמרא, (ביצה ט"ז ע"א) נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו שנאמר שבת וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש,

כתב רש"י, נשמה יתירה - רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרווחה, **ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו**, ע"כ,

כשאמרו, **אני ואתה** ננהיג את הדור, היה זה משום **שלא רצו לקבל מרות** מהזקנים מהם, כמו שאמרו, אימתי ימותו שני זקנים הללו,

כשהורו הלכה בפני רבן, רצו שלא לקבל מרות,

כשנכנסו שתויי יין, לא רצו לקיים בעצמם שתה יין אל יורה,

ושלא נשאו נשים, שלא יצטרכו לקבל דעתן של נשים, **כמ"ש בפרקי דרבי אליעזר** (פרק מ'), אמר לו הקב"ה למשה לך אמור להם לבנות ישראל אם רוצות הן לקבל את התורה, ולמה שאלו לנשים, לפי שדרכן של אנשים הולכין אחרי דעתן של נשים שנאמר "כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים, ותגד לבני ישראל אלו האנשים",

ובזה אפשר לפרש, **אשר לא צוה אתם**, פירוש שלא רצו שיצוו אותם

ז, במעשה ידיכם בדרך צחות והלצה

כתיב (ויקרא ט' כ"ב), "וירד מעשת החטאת והעלה והשלמים, ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם", וברש"י, אמרו "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", (תהלים צ'), "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם",

בדרך הלצה אפשר לומר, לפי שבזמן הזה שהתפילות הם במקום הקורבנות, ויש מי שמרבים להתלהב בתפילות ע"י ידיהם, לפיכך כשירד מעשות הקורבנות, ברכם שתשרה שכינה במעשה ידיהם, כלומר, במעשה ידיהם שבתפילות. כשהתפילה תהיה במקום הקורבנות,

ח, למה שינה הכתוב מרבים ליחיד יש לבאר בדרך הכוזרי

כתיב (ויקרא י' ו'), "ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרמו ולא תמותו",

"ודוד וכל בית ישראל מעלים את ארון ה' בתרועה ובקול שופר"

"והיה ארון ה' בא עיר דוד ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון, ו**תרא את המלך דוד מפזז ומכרכר** לפני ה' ותבז לו בלבה"

מבואר, בפסוק כי מיכל בת שאול ראתה בדוד שתי ענינים שונים, גם **מפזז** וגם **מכרכר**,

וקשה, מנין לקחה לומר שהיה גם **מפזז**, ודבר זה לא היה, שהרי נאמר בכתוב ודוד **מכרכר**, ולא נאמר **מפזז ומכרכר**,

וצריך לבאר ולומר, כי כל אחד רואה בכל דבר איך שהוא מסתכל עליו, והוא אשר אמרנו, כי לפי הכנתו של האדם ורצונו, כך הוא רואה. גם **בלחם הפנים** כל אחד ראה הדבר עפ"י רצונו

כתיב (ויקרא כ"ד ח') ביום השבת **ביום השבת יערכנו** לפני ה' תמיד מאת בני ישראל ברית עולם,

כתיב (ויקרא כ"ד י'), ויצא בן אשה ישראלית כתב רש"י (מתורת כהנים), **מהיכן יצא**, רבי ברכיה אומר, מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר **ביום השבת יערכנו**, דרך המלך לאכול **פת חמה** בכל יום, שמא **פת צוננת** של תשעה ימים בתמיה, עכ"ל,

איתא בגמרא (יומא כ"א ע"א, חגיגה כ"ו ע"ב), אמר רבי יהושע בן לוי, נס גדול היה נעשה בלחם הפנים, סלוקו כסדורו שנאמר (שמואל א' כ"א ז') "**לשום לחם חם ביום הלקחו**",

יש לשאול, איך אמר אותו מלגלג שמא **פת צוננת** של תשעה ימים, הרי חז"ל אומרים כי הלחם היה חם ביום הלקחו משולחן המערכה, ופירש רש"י (שמואל א' כ"א ז') שהיה חם ביום הלקחו כביום סידורו,

יסוד מוסד בדרך האדם להכין את נפשו

אלא צ"ל, כי יסוד מוסד בדרכי האדם, שכל דבר תלוי **בהכנת נפשו של האדם**, כיצד להסתכל על כל דבר, עד כדי כך, כי על **לחם הפנים** שבמקדש, שאמרו חז"ל שהיה **חם ביום הלקחו**, ראה המלגלג שהיה **קר**, ויש ללמוד מזה, כמה יש לאדם להכין את נפשו לראות כל דבר על פי תורתנו הקדושה ורצון השי"ת.

מבואר, דהנשמה יתירה נותנת רוחב לב שיאכל וישתה **יותר מלמודו**, ואין **נפשו קצה עליו**,

איתא בגמרא, (שבת קי"ח ע"ב) כשהוא אומר **וקראת לשבת ענג**, הוי אומר זה עונג שבת,

במה מענגו (יותר מבימי החול) רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר, בתבשיל של תרדין, ודגים גדולים, וראשי שומין, ע"כ,

מבואר, דבשבת אוכל יותר מלמודו,

לפי"ז אפשר לבאר, מכיוון דרוחב לב של הנשמה יתירה, הוא המחזיק המאכל שלא תהיה **נפשו קצה עליו** כפירש"י, א"כ במוצ"ש, שאבדה הנשמה יתירה, אין כאן רוחב לב להמאכל והמשתה, ו**נפשו קצה עליו** ממה שאכל יותר מלמודו, וזהו שאמר **בבעל הטורים**, **שאדם כבד במוצאי שבת בשביל נשמה שאבדה**.

לפי"ז יש לבאר, **המאחרים לצאת מן השבת**, שמחים לשמרו **ולערב ערובו**, דמי שמשמר שבת בתוספת מרובה, **ומאחר לצאת מן השבת**, נמצאת הנשמה יתירה אצלו זמן רב יותר, ועי"כ מאכלי שבת **ערבים** עליו יותר זמן, ואין נפשו קצה עליו, וזהו **ולערב ערובו**, שהמאכלים ערבים עליו בכך **שמאחר לצאת מן השבת**.

י, בכח האדם לראות כל דבר עפ"י רצונו והכנתו

כתיב, (הפטר פרשת שמיני שמואל ב' פרק ו' י"א) "ויישב ארון ה' בית עבד אדם הגתי שלשה חדשים ויברך ה' את עבד אדם ואת כל ביתו",

"ויגד למלך דוד לאמר ברך ה' את בית עבד אדם ואת כל אשר לו בעבור ארון האלקים וילך דוד ויעל את ארון האלקים מבית עבד אדם עיר דוד בשמחה",

"ויהי כי צעדו נשאי ארון ה' ששה צעדים ויזבח שור ומריא",

ודוד **מכרכר** (מרקד) בכל עז לפני ה' ודוד חגור אפוד בד,

אגיל ברעדה וארקוד בכל כחי, טוב, אבל נפשי עוד לא תשבע, אין זאת עוד העשי הגדולה והחריפה המתאימה לשעה קדושה מרוממה ויחידה כזו, ואומר, אתהפך כאותם הנבזים והשפלים המתבטלים בשמחת אדוניהם לכבודם,

רצון היצר לבטל את התשוקה הנוראה

ויגע בי השטן לענות בי, מה העבודה הזאת לך, מה טעם יש בה, ומה איכפת לך להקב"ה אם תתהפך או לא, ואפשר יזיק לבריאותך

ולמיחושך, והאם לא תראה בזה לשוטה ולמשוגע בעיני כל,

אז מנהמת לבי שאגתי, יגער ד' בד השטן, לא עת לחשוב חשבונות עתה, השעה גדולה, יחידה ודחוקה, לעשות עתה עשי מעין מס"נ לשם צורי וקוני אני רוצה, וכיון שכך, בבריאותי תפחדני ובביוני תספקני, מצאתי איפא את העשי החריפה אשר חפשתי, ומעתה אני מחלט ומתקדש לה,

מעשה ההתהפכות קווע'ליק נתקדשה לי ומן אז עשי' ההדיוטית זו אשר מלבי בדיתי, נתקדשה לי, נתיקרה בפני, ונתבטלתי לפניה, וכאשר מחשבת גופי רק התחילה להתרחש ולחשוב את פעולתה הפשוטה מעשה ההתהפכות אשר לפני, תיכף קדמוה נשמתי ומחשבה כעין מס"נ בי הבעירה, לא התהפכות פשוטה ראיתי בדמיוני, רק כעין מזבח הי' מבהיק לעיני, המקום אשר בו בשעת חינוך ספה"ת נעבור, הכל נתקדש והכל לאש בוערת התלקח, ודמי תוסס ועיני זולגות דמעות,

מי, ובמה, נתקדשה לשעה, עשי זו אשר מלבי בדיתי, ולמה זה גם גופי, ממנה כ"כ פרקס וכה נתקדש, אם לא, ע"י נצוצות הטובים אשר מכבר בי נתקבצו, ועתה נבראו, אשר גם הפחות מישראל זוכה להם,

ומה מאד שמחתי בראותי אחר כך בהפירוש עץ יוסף, שמביא ממפורש אחד שדוד המלך התהפך לפני ארון הקודש, (מובא בעץ יוסף על מדרש רבה, במדבר פרק ד' פרשה ד' פסקה ט"ז) בשם המעריך שבספר הערוך, ערך אספירס), ז"ל העץ יוסף אבל המעריך כתב אספירס בלשון טורקי טאקל"א מין דילוג הוא שהאדם הופך כל גופו, עכ"ל הכשרת האברכים.

כתיב, (ישעיהו פרק סו פסוק כ') "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי ירושלם אמר ה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה' :

רש"י ובכרכרות - בשיר משחקים ומכרכרים כמו ודוד מכרכר, מצודת ציון ישעיהו פרק סו פסוק כו) בכרכרות - ברקודים של שמחה וכן ודוד מכרכר בכל עוז (שמואל ב' ו) :

יא, הכשרת האברכים על הקווע'ליק ההתהפכות של דוד המלך

כתב בספר הכשרת האברכים (צו וזירוז פרק כ"ז), אם בריאה יברא האיש ישראל מקרבו קדושה אשר בה את הקדוש ישראל יקדש, אז כל עשיותיו, אף אשר יבדה מלבו לעשות לשם ד' לשעה זו, לגוף קדושה יתהוו, גם גופו מגופם ירתיח יתוסס גם יתקדש,

כי למה זה כ"כ נתפעלתי, בשעה שהחלטתי לעשות את ההתהפכות (קאזשעליק), בשעת חינוך ספר התורה, ולמה זה רחפו כ"כ עצמותי כשראיתי מאז את המקום אשר בו ארקוד ואתהפך וכל גופי נודעזע,

תשוקת האיש ישראל מתלקחת בו הרבה יותר ממצבו בתורתו ובעבודתו

הרבה פעמים, תשוקת האיש ישראל מתלקחת בו הרבה יותר ממצבו מתורתו ומעבודתה, ואומר, מי יתן לי איזה עשי גדולה וחריפה ואעשנה לשם ד', לבו נופל בקרבו, מה תורתי ומה כל עבודתי, גם נפשי לא תשבע מהן, ואף עצם הטהור ומקור הקדושה, גם בשעה שאין תשוקתו מתלקחת למסור נפשו בפועל, לעשי חריפה מעין מסירת הנפש, משתוקק, מי יתן עתה בידי עשי, שעכ"פ לשעה אעקור את לבי מלבי, גופי מגופי, עצמי מעצמי, הילך לד',

וכשהתחלתי להכין עצמי, להסיום והחינוך של הכנסת ספר תורה, נתלקחה בי תשוקתי ביתר שאת ותהי כאש בעצמי, הלא שעת שמחה קדושה ונוראה מעין זו, אפשר אחת היא בכל חיי, ומה אוכל לעשות בה בגופי בפועל לאלקי,

יג, בירור בדבר שתיקתו של אהרן

כתיב (ויקרא פרק י פסוק ג) "ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן"

רש"י (ויקרא פרשת שמיני פרק י פסוק ג) הוא אשר דבר וגו' - היכן דבר ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט מג). אל תקרי בכבודי אלא במכובדי. אמר לו משה לאהרן

אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך:

וידם אהרן - קבל שכר על שתיקתו. ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדיבור, שנאמרה לו לבדו **פרשת שתויי יין**:

כתיב, (ישעיהו פרק כג פסוק ב') "דומו ישבי אי סחר צידון עבר ים מלאוך"

פירש"י (ישעיהו פרק כג פסוק ב) **דומו יושבי אי** - התאבלו וישבו דומים,

כתיב, (יחזקאל פרק כד פסוק יז) "**האנק דם** מתים, אֵבֶל לא תעשה, פארך חבוש עליך ונעליך תשים ברגליך ולא תעטה על שפם ולחם אנשים לא תאכל",

איתא בגמרא (עירובין דף סה עמוד א) לא נברא יין אלא לנחם אבלים

יש לדעת, בשתיקתו של אהרן, למה קיבל שכר **פרשת היין**, וגם יש לדעת שתיקתו של אהרן מה היא, שתיקה מקבלת או שתיקה של אבלות,

יש לבאר בדרך הכלי יקר

כלי יקר (ויקרא פרק י פסוק ט') סמך ציווי זה לכאן, לפי שלא נברא היין כי אם לנחם בו האבלים (עירובין סה א) ויחשוב אהרן שבאבלו לפחות מותר לו לשתות יין, על כן הזהירו כאן שאפילו באבלו אסור לו לשתותו דרך שכרות.

לפי שהשתיקה יש לספק בה, אם הוא שותק ומצטער וקורא תגר בלבו על משפטי ה', או אם הוא שותק ושמח בלבו כמדת הצדיקים ששמחין ביסורין,

צא ולמד, הביטה וראה, גם בענין לחם הפנים עבודה מקודשת במקדש, וגם בענין ריקוד דוד המלך לפני ארון הקודש, איך אפשר להביט משני צדדים הפכיים זה מזה, עד כמה יש לאדם להכין את עצמו לכוון דעתו לדעת הבורא יתברך, כאשר ביארנו באות י'.

יב, ביום השמיני מכוון להיום ה' נראה אליכם גילוי שהיה בקריעי"ס

כתיב (ויקרא ט' א') ויהי ביום השמיני וגו' **כי היום ה' נראה אליכם**,

השווה הנביא גילוי שכינה של לעתיד כבקריעי"ס

מבואר, כי בקריעת ים סוף היה לבני ישראל המראה הגדול ביותר,

כתיב (ישעיה י"א ט'), כי מלאה הארץ דעה את ה' **כמים לים מכסים**,

איתא במכילתא (פרשת שירה פ' ג') ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים,

בקריעת ים סוף היה **גילוי שכינה** הגדול ביותר, וכשרצה הנביא ישעיה לומר **כי מלאה הארץ דעה את ה'**, פירוש שיהיה גילוי שכינה הגדול ביותר וכולם יידעו את ה', השווה זאת **לקריעת ים סוף** שאז היה גילוי שכינה הגדול ביותר כדלעיל,

כמים לים מכסים הוא בזמן קריעת ים סוף

וזה היה בקריעת ים סוף שהיה הים מגולה ואח"כ נתכסה, וזהו פירוש הפסוק כי יגיעו לדרגה של **ומלאה הארץ דעה את ה'** כמו שהיה בזמן **שהמים לים מכסים**. שזהו קריעת ים סוף.

לפי"ז יש לרמז, כי מה שמעידה התורה כי ביום השמיני ה' **נראה אליהם**, הכוונה למראה הגדול ביותר, וזה היה בקריעי"ס, ומכאן רמז לדברי ר' משה הדרשן שקריעי"ס היה **ביום השמיני**.

טו, הכתוב נער הייתי וגם זקנתי מכוון לרבי אלעזר בן עזריה

איתא בגמרא (יבמות דף טז עמוד א) בימי רבי דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחין, והיה הדבר קשה לחכמים, מפני שחכם גדול היה, ועיניו קמו מלבא לבית המדרש. אמרו מי ילך ויודיעו, אמר להן רבי יהושע: אני אלך. ואחריו מי, רבי אלעזר בן עזריה. ואחריו מי? ר"ע. הלכו ועמדו על פתח ביתו. נכנסה שפחתו, אמרה לו: רבי, חכמי ישראל

באין אצלך, אמר לה: יכנסו, ונכנסו. תפסו לרבי יהושע והושיבהו על מטה של זהב. א"ל: רבי, אמור לתלמידך אחר וישב, אמר לו: מי הוא? רבי אלעזר בן עזריה. אמר: **ויש לו בן לעזריה חבירו קרא עליו המקרא הזה: נער הייתי גם זקנתי** ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, תפסו והושיבו על מטה של זהב. א"ל: רבי, אמור לתלמידך אחר וישב, א"ל: ומי הוא? עקיבא בן יוסף. א"ל: אתה הוא עקיבא בן יוסף, ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו? שב, בני, שב, כמותך ירבו בישראל. ע"כ,

כתב המהרש"א נער הייתי, בזמן עזריה אביו, **וגם זקנתי** עתה בזמן בנו ר"א, ולא ראיתי צדיק נעזב הוא עזריה, וזרעו מבקש לחם הוא בנו ר"א, וע"ש שעזריה ובנו ר"א עשירים גדולים היו כדמוכח פרק במה בהמה (שבת נ"ד ע"ב)

ולר' עקיבא אמר אתה הוא עקיבא בן יוסף, גר צדק מבני בניו של סיסרא כמותך ירבו **בבני ישראל**, ולא מן הגרים שיזכו בני ישראל לכך, ולא גרים הבאים מעובדי כוכבים. עכ"ל המהרש"א,

יש לבאר ע"ד הרי אני כבן שבעים שנה

איתא בגמרא (ברכות דף כח עמוד א) ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה, אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חיורתא. היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא בן שבעים שנה.

לפי"ז יש לפרש **קרא עליו המקרא הזה, נער הייתי גם זקנתי**, שגם שהיה **נער**, היה נראה זקן, וע"ז אמר **נער הייתי גם זקנתי**,

על כן נתיחד אליו הדיבור כדי לגלות על טוהר מחשבתו שהרי אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו כי אם מתוך שמחה, ודיבור זה היינו ששרתה עליו השכינה מתוך שמחת לבבו בזה נודע לכל כי היה שמח ביסורין כמדת הצדיקים:

יד, דברים שהשווה הכתוב בין שמיני למילואים לשמיני למילה

כתיב (ויקרא ט' א') ביום חנוכת המשכן, ויהי **ביום השמיני**,

כתיב, (ויקרא י"ב ג') **וביום השמיני** ימול בשר ערלתו,

בכמה דברים מצינו דברים השווים בין שמיני למילה לשמיני למילואים

א. איתא בסדר עולם דאותו היום, שמיני למילואים, נטל יו"ד **עטרות**, ובמילה מצינו, בזוה"ק פרשת בא (דף ל"ו ע"א), והוא ישב פתח האהל, **משום דאתגלייא יו"ד**, ע"י המילה, (ועיין בתנחומא תזריע אות ה')

ב. היום השמיני למילואים, הוא יום ראשון **לשכון שכינה בישראל**, (סדר עולם) יום שמיני למילה, הוא יום הכנס התינוק **תחת כנפי השכינה**, כמ"ש מיום **השמיני** והלאה ירצה דמו, ויהי ה' **אלקיו עמו**.

ג. ביום השמיני למילואים כתיב, ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם, יהי רצון שתשרה שכינה **במעשה ידיכם**, איתא בגמרא, (שבת ל"ב ע"ב), איזה הן **מעשה ידיו** של אדם הוי אומר בניו ובנותיו, וזהו הברכה לאבי הילד ואמו, יהי רצון שתשרה שכינה **במעשה ידיכם**,

ד. שמיני למילואים הוא יום **חנוכו של המשכן**, ושמיני למילה הוא יום **חנוכו של התינוק**, בהכללתו בעם ישראל, וגם אפשר לפרש יזכו **לחנוכו**, מלשון **חנוכת המזבח חנוכת הבית**,

טז. יש לומר כי מדבריו של משה למד אהרון הדרך להשכנת שלום

איתא במשנה (מסכת אבות פרק א' י"ב) הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר הוי **מתלמידיו של אהרן** אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ע"כ,

איתא במדרש, (ילקוט שמעוני מלאכי פרק ב' רמז תקפח), **כתיב** (מלאכי ב' ו') "בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון",

שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הולך אהרן (ללא שנשלח) ויושב לו אצל אחד מהם ואומר לו, ראה בני,

חברך מהו עושה, מטרף לבו מחנק עצמו תולש בשערו ואומר אוי לי איך אשא עיני בחברי, בושתי ממנו שאני הוא שסרחתי עליו, והיה יושב אצלו עד שהיה מוציא כל קנאה שיש בלבו, **שוב הולך אצל חברו** (ללא שנשלח) ועושה לו כך, וכשפגעו זה בזה, גפפו וחבקו זה לזה, עכ"ל המדרש,

מבואר, כי בעלי המריבה נתרצו ע"י שסיפר להם אהרון לתומו מבלי שנשלח לומר כי היריב רוצה לעשות שלום, ובכך עלה לבם ורצו לעשות שלום,

משה רבינו בא לנהוג עם אהרון בדרך השכנת שלום

איתא במדרש (ספרא פרשת שמיני, מכילתא דמילואים, אות י"ט), **כתיב** (ויקרא ט' כ"ג) "ויבא משה ואהרן אל אהל מועד", כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה עומד אהרן ומצטער, **אמר יודע אני שכעס עלי המקום**, בשבילי לא ירדה שכינה לישראל, **כתיב** (ויקרא ט' א'), **"קרא משה לאהרן וגו' קח לך עגל" כתב רש"י** מתורת כהנים,

להודיעו שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה,

ולפי שרצה משה רבינו לנהוג עם אהרון, בדרך הזאת של השכנת שלום שעשה כן אהרון שהיה משכין שלום בין אדם לחבירו, שהיה הולך אצל האחד מבלי לומר לו שחבירו שלחו,

כך רצה מש"ר לפייס בין הקב"ה לאהרון הכהן, מבלי שהגיד לו שהקב"ה שלחו, וכך בא משה לאהרון, ואמר לו **"כאילו" מעצמו, "קח לך עגל"** הקב"ה רוצה למחול לך על עוון העגל, לפיכך רק לבסוף אמר לו, **זה הדבר אשר צוה ה'**, ובתחילה לא אמר לו כי הקב"ה שלחו.

מכאן למד אהרון הכהן הדרך לפייס

אפשר לומר, כי מאותו מעשה למד אהרון את הדרך אשר יילך בה, לפייס בין אדם לחבירו, שלא בא על דעת חבירו.

יז. הדרך להשיב מעוון ע"י הבושה למד אהרון ממ"ש לו משה לכך נבחרת

כתיב (ויקרא ט' ז'), **"קרב אל המזבח"**, כתב רש"י (מת"כ) שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה **למה אתה בוש, לכך נבחרת**,

איתא בספרא (פרשת שמיני, מכילתא דמילואים, אות י"ט), **כתיב** (ויקרא ט' כ"ג) ויבא משה ואהרן אל אהל מועד, כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה עומד אהרן ומצטער, אמר יודע אני שכעס עלי המקום, בשבילי לא ירדה שכינה לישראל, כך עשה לי משה אחי שנכנסתי ונתביישתי ולא ירדה שכינה לישראל, **מיד נכנס משה עמו**, ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל, לכך נאמר ויבא משה ואהרן אל אוהל מועד, ע"כ,

דרכו של אהרון להשיב מעוון ולקרב לתורה היה ע"י שנתבייש האדם

איתא במדרש, (ילקוט שמעוני, מלאכי פרק ב' רמז תקפח), **כתיב** (מלאכי ב' ו') "בשלום ובמישור הלך אתי. ורבים השיב מעוון",

ר' מאיר אומר, מה תלמוד לומר **"ורבים השיב מעוון"**, מלמד שהיה אהרן מהלך, אם

פגע בו אדם רע או רשע, נתן לו שאלת שלום, למחר בקש אותו האיש לילך ולעבור עבירה, אמר אוי לי איך אשא עיני ואראה את אהרן, **בושתי ממנו שנתן לי שלום**, נמצא אותו האיש נמנע מלילך לעבור עבירה, ע"כ, **מבואר** כי השיב מעוון ע"י הבושה,

שמתו בני אהרן, כיון שמתו בני אהרן, אמר לו אהרן אחי, לא מתו בניך אלא להקדיש

שמו של הקב"ה, כיון שידע אהרן שבניו ידועי מקום הן, **שתק וקבל שכר**, שנאמר **וידום אהרן, פירש רש"י**, (זבחים קט"ו ע"ב), **הרי ששתק וקבל השכר**, מפורש במ"ר (ויקרא פרשה י"ב פסקא ב'), שמתוך כך זכה ונתייחד אליו הדיבור שנאמר אחרי אותו ענין **פרשת שתויי יין** ולא הוזכר באותו דיבור משה אלא אהרן.

וכן בשלמה הוא אומר (קהלת ג' ז') "עת לחשות ועת לדבר" פעמים ששותק ומקבל שכר על השתיקה פעמים מדבר ומקבל שכר על הדבור, ע"כ, **כתב רש"י** (קהלת ג' ז'), **עת לחשות** - פעמים שאדם שותק ומקבל שכר שנאמר **וידום אהרן**, וזכה שנתייחד הדבור עמו, שנאמר (ויקרא י) וידבר ה' אל אהרן יין ושכר אל תשת, ע"כ, **מבואר**, דאהרן זכה ע"י השתיקה לפרשת שתויי יין,

מרדכי זכה על ידי דיבור

איתא בגמרא (חולין קל"ט ע"ב), **מרדכי מן התורה מנין דכתיב** (שמות פרק ל כג) "ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור"

"מר דרור" זהו מרדכי כדמתרגמין **מירא דכיא**,

"בשמים ראש" וקרי ליה ראש לבשמים, לצדיקים, (רש"י)

מבואר, דמרדכי זכה להיות נרמז בתורה בפרשת בשמים,

כתיב, (אסתר פרק ד) ויאמר **מרדכי** להשיב אל אסתר, אם החרש תחרישי בעת הזאת, וגו',

מבואר, דאז לא היה עת לחשות, אלא עת לדבר,

בכך אפשר לבאר בדרך צחות, הא דאיתא (עיין מנחות פ"ז ע"א, כריתות ו' ע"ב), כשם שהקול יפה לבשמים, כך השתיקה יפה ליין,

פירוש, כשם שהקול שאמר מרדכי לאסתר להשמיע בעת הזאת, זכה להיות נרמז בתורה בפרשת בשמים, משום שהקול יפה לבשמים,

ביאור במ"ש משה למה אתה בוש לכך נבחרת אפשר לפרש, מה אמר לו משה לאהרן למה אתה בוש, לכך נבחרת, מזה שאתה בוש, יודע אני כי לאותו הדבר נבחרת, פירוש, שע"י הבושה אתה משיב רבים מעוון,

כדאיתא במדרש, שהיה אהרן מהלך, אם פגע בו אדם רע או רשע נתן לו שאלת שלום, למחר בקש אותו האיש לילך ולעבור עבירה, אמר אוי לי איך אשא עיני ואראה את אהרן, בושתי ממנו שנתן לי שלום, וזהו, למה אתה בוש, לכך נבחרת.

יח. רמז לאוהב את הבריות במאמז"ל זה הדבר אותו יצה"ר וכו'

איתא בתורת כהנים, (ספרא פרשת שמיני מכילתא דמילואים אות א'), **זה הדבר**, אמר להם משה לישראל **אותו יצר הרע** תעבירו מלבבכם ותהיו כלכם ביראה אחת, ובעצה אחת, לשרת לפני המקום, כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו שנאמר ומלתם את ערלת לבבכם, ע"כ, **מבואר**, כי זה מרמז על היצה"ר,

איתא במשנה (אבות פרק א'), הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות, ומקרבן לתורה, המילה הבריות, תורה י"ב, המילה זה שווה י"ב, זה מרמז ליצר הרע, כדאיתא במדרש,

וכך הוא הרמז, כשתוציא את מה שמרמז ליצר הרע, שהיא המילה זה שהם י"ב, מהמילה הבריות, ע"י כך נשאר בהבריות, המילה תורה, ובכך מקרבן לתורה.

יט. עת לחשות זה אהרן שקיבל שכר על ששתק עת לדבר זה מרדכי שקיבל שכר על שלא שתק

כתיב (ויקרא י"ג) "הוא אשר דבר ידוד לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן,

איתא בגמרא (זבחים קט"ו ע"ב), **כתיב** (שמות כ"ט מ"ג) "ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי", אל תקרי בכבודי אלא במכובדיי, דבר זה אמר הקב"ה למשה, ולא ידעו עד

קושיא לדברי רבי עקיבא

יש להבין, א"כ כיצד דרש ר"ע את ה' אלהיך תירא לרבות תלמידי חכמים, הרי, אין שכר ועונש של אדם ביד ת"ח, כמ"ש המהרש"א,

ביאור במחלוקת רבי עקיבא ושמעון העמסוני

וצריך לומר, כי רבי עקיבא, שדרש, להשוות בין מורא ת"ח למורא המקום, יפרש, את ה' אליך תירא, הכוונה ליראת הרוממות, ולא ליראת העונש, ולכן ניתן להשוות יראת הרוממות של ת"ח, ליראת הרוממות של הקב"ה, וע"ז דרש לרבות ת"ח, ליראת הרוממות,

ושמעון העמסוני, סובר כי את ה' אלקיך תירא, הכוונה ליראת העונש, ולכן אין להשוות יראת ת"ח ליראת המקום, כפירוש המהרש"א,

ביאור המשנה עפ"י הדברים הנ"ל

לפי זה אפשר לפרש המשנה (מסכת אבות פרק א' ג') אל תהיו כעבדים המשמשין, את, הרב, על מנת לקבל פרס, אלא הו' כעבדים המשמשין, את, הרב, שלא על מנת לקבל פרס,

והכי פירושו, הו' כעבדים המשמשין, את, הרב, מתי אפשר להשתמש במלה "את" שהוא לרבות, "הרב", רק, כשלא על מנת לקבל פרס, כלומר שאינך עובדו מיראת שכר

ועונש, וזו היא שיטתו של רבי עקיבא, ולכן משתמשין, באת, לרבות, שהוא הרב, כלומר לרבות ת"ח,

אבל, אל תהיו, כלומר, אינך יכול להיות משתמש עם המילה "את", ולרבות "הרב", כאשר אתה עובדו מתוך יראת שכר ועונש, שהוא על מנת לקבל פרס, שזוהי שיטת שמעון העמסוני,

בכך מובן כי מחלוקתם של רבי עקיבא ושמעון העמסוני, היתה, באיזו יראה מדובר, ביראת העונש או ביראת הרוממות, וגם פירוש המשנה, עולה יפה. ראה להלן דברי המהרש"א.

כך אהרון קיבל שכר על שתיקתו, כמ"ש וידום אהרון ובשכר זה קיבל את פרשת שתויי יין, משום שהשתיקה, יפה ליון.

* * * * *

כ. ביאור במשנה הו' כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס

איתא במשנה (מסכת אבות פרק א' ג') אל תהיו כעבדים המשמשין, את, הרב, על מנת לקבל פרס, אלא הו' כעבדים המשמשין, את, הרב, שלא על מנת לקבל פרס,

כתיב (דברים י" כ'), "את ה' אלקיך תירא אתו תעבד ובו תדבק ובשמו תשבע",

איתא בגמרא (פסחים כ"ב ע"ב) שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל

אתים שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא, פירש, אמרו לו תלמידיו, רבי כל אתים שדרשת מה תהא עליהן, אמר להם, כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה, עד שבא רבי עקיבא ודרש, את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, ע"כ,

קושיית המהרש"א

ובמהרש"א שם (פסחים כ"ב ע"ב בד"ה כיון שהגיע), כתב וז"ל. ולעיל מיניה בההוא פרשתא, כשהגיע ל"ואהבת את ה' אלקיך" למה לא פירש,

משום, דאיכא להשוות אהבת ת"ח למקום, אבל מורא המקום, שהוא מפני יראת שכר ועונש, אינו דומה, להשוות לו ת"ח, כיון שאין שכר ועונש של אדם ביד ת"ח, עכ"ל המהרש"א,

ביאור דבריו, דלפיכך לא פירש שמעון העמסוני מלדרוש אתין שבתורה כשהגיע לואהבת את, משום שלאהבת ה' ניתן להשוות ת"ח, אבל ליראה מה' שהוא יראה משכר ועונש לא ניתן להשוות ת"ח להשי"ת,

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161555 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com